

Weigerambtenaar

Een vergeelde paginagrote publicatie in het *Nieuwsblad van het Noorden* van 1 april 1989 'overleefde' diverse archiefopruiming. Het gaat over een man die ik niet persoonlijk heb gekend, maar die wel grote indruk op mij heeft gemaakt.

Dirk Boonstra, in 1943 wachtmeester van de marechaussee in het Groningse Grootegast, was een verzetsheld.

Het is maart 1943. De Jodenvervolgingen in ons land zijn in volle gang. De gewestcommandant van de marechaussee die NSB'er en SS'er was, had de opdracht verstrekt om de Joden in Grijpskerk te arresteren. Ook wachtmeester Dirk Boonstra kreeg die opdracht. Een collega van hem verklaarde er het volgende over: 'De avond van 9 maart 1943 kwam ik aan op het station in Grijpskerk en maakte nog even een praatje met de stationschef: "Nog wat nieuws?" "Ja", zegt hij, "Boonstra moest Joden arresteren en dat heeft hij geweigerd."

Ik kan niet anders dan deze opdracht weigeren

Deze collega en anderen kregen de volgende ochtend dezelfde opdracht en weigerden eveneens. Na een dag bedenktijd die de korpsleiding hen gaf, volhardden ze in hun beslissing. Nadat de weigeraars door minder principiële collega's waren opgepakt en verhoord, werden ze ontwapend en overgebracht naar Kamp Vught. Daar zaten meer mensen van politie en marechaussee gevangen die de dienstopdracht om Joden op te halen hadden geweigerd, zoals de groep Nunspeet die praktisch geheel naar Vught was gestuurd. Ook een aantal rechercheurs uit Assen en individuele

politie mensen zaten in het kamp. De zeven Joodse inwoners van Grijpskerk werden door anderen opgepakt en op transport gesteld naar de vernietigingskampen. Daar zijn ze vergast.

Op 24 mei 1944 werden diverse gevangenen, waaronder Dirk Boonstra, vanuit Vught overgebracht naar het concentratiekamp Dachau. Over het optreden van politie en marechaussee tijdens de oorlog is veel te doen geweest. Onderzoeker Guus Meershoek schreef er in 1999 een proefschrift over. In een interview in het *Nieuw Israëlitisch Weekblad* van 16 april 1999 verklaart hij: 'Maak je een vergelijking met de politie in andere landen, dan blijkt dat nergens zo'n intensieve samenwerking is geweest als tussen de Nederlandse politie en de bezetter.' Vooral de Schalkhaar-agenten waren berucht als Jodenjagers.

Geloofsvertrouwen

Toen Boonstra de beslissing nam om de opdracht te weigeren, was hij vijftig jaar oud, gehuwd en vader van vijf kinderen. Zijn principiële opstelling was een vrucht van zijn (gereformeerde) geloofsovertuiging en een groot Godsvertrouwen. 'Ik kan niet anders dan deze opdracht weigeren', zou hij tegen zijn commandant hebben gezegd. Zijn echtgenote beschreef hem na de oorlog als een zeer principiële man. Een collega vond hem een integer mens met een vast

Dirk Boonstra

geloof en een sterk karakter. Dirk Boonstra overleed op 9 september 1944 in het werkkamp Hersbruck-Flossenbürg. Zijn stoffelijke resten liggen op het Nederlandse ereveld te Frankfurt am Main. Op 14 november 1988 ontving hij als 'rechtvaardige onder de volkeren' postuum de Yad Vashem onderscheiding. Een triest naoorlogs voorval mag niet onvermeld blijven. Toen zijn vrouw na de bevrijding pensioen aanvraag voor haarzelf en haar minderjarige kinderen, kreeg ze de mededeling dat ze daarvoor niet in aanmerking kwam, omdat haar man op 12 maart 1943 op staande voet was ontslagen. Typierend voor het onbegrip na de oorlog. ◦